

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۲۰/۰۹/۲۲

داؤد موسی

امارت او جمهوریت

د ښاغلی داکتر زمان ستانیزی د "آیا اسلامی امارت د وقت اقتضا ده؟" تر عنوان لاندی چی د ۲۰۲۰/۹/۲۰ پر نیټه په همدی خپرونه کی چاپ سوی وه، ما چی د یوه لحاظه وکتله، کوم بدعت می پکښی و نه لید. دا په دی چی دغه داکتر صاحب هری موضوع ته چی لاس اچوی، بی له سر تر سری تتبع او ژورو مطالعاتو یی پر کاغذ باندی نه پلی کوی. دده کور دی ودان وی.

زما خپله هم یوه لیکنه د "نوده هایي که در مجالس صلح باید ازان پیوند کنیم" تر عنوان لاندی څو ورځی مخ کی په همدی وبسایت کی خپره سوی وه چی په هغه کی می ځینی هغه موضوعات چی باید افغانی پلاو د دوحی په غونډه کی د طالبانو سره هرو مرو د هغوی د ځینو څخه صرف نظر وکی په گوته کړی وه. دا موضوعات ټوله هغه لاس ته راوړنی دی چی په دی څه کم دوو لسيزوکی د ځینو په زعم زمور په نصیب سوی دی، که څه هم به زمور د ولس یوی لوی بلی پر مزاج برابری نه دی.

د دی ارزښتونو په سر کی باید بی له شکه د افغانستان د راتلونکی دولت بڼه (جمهوریت یا امارت؟) موضوع وی چی زه غواړم دلته د دی دوو سیستمونو عمده توپرونه په گوته کم:

اول: په جمهوری دولت کی هر څوک کولای شی چی خپل ځان ولسمشری ته کاندید کی. خو په امارتی سیستم کی داسی یو کاندید باید د "حل او عقد د بلی" څخه او ددوی له خوا وی. دا ډله هغه د سیاسی قدرت خاوندان دی چی ټوله هلی خلی یی د خپل د همدی قدرت د ساتلو د پاره متوجه دی. دا سیستم که څه هم تقریباً په ټولو اسلامی دولتونو کی رواج لری، خو د قرآن عظیم الشان د صریح منصوص حکم سره توپیر لری، په دی شرح:

د احد د غزوی په سر کی، د اسلام پیغمبر (ص) یوی ډلی مجاهدینو ته هدایت ورکړ چی د جنگ د میدان په یوه اړخ کی چی یوه دره وه، هغه وساتی او په هیڅ حالت کی یی پری نږدی. خو کله چی د اسلام لښکرو وار د واره د مشرکینو ډلی ته ماته ورکړه، دغو مجاهدینو د ولجی په طمع، خپل موقف پرینود او مشرکینو ددی خلا په استفادی سره د هغی لاری څخه پر مجاهدینو یرغل وکی او ډیر یی ځینی شهیدان کړل. په دی ډله کی حضرت حمزه (رض) د سیدنا محمد اکا او دده (ص) یو غاښ هم شهیدان سول.

دی واقعی د اسلام پیغمبر(ص) خورا سخت پریشانه کی اودی پریشانی څو ورځی دوام وکی. په پای کی د آل عمران د سوری ۱۵۹ آیت د نزول سره چی "فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ" یعنی هغو ته عفو وکه، او دوی ته د بخښنی دعا وکه او ددوی سره په کاروی کی صلا وکه، دا موضوع حل سوه. اوس نو دلته خدای (ج) خپل رسول ته فرمایي چی سره ددی چی دی ډلی ستا د فرمانه په سر غرونی داسی یوه لویه فاجعه منځ ته راوسته، ته بیا

هم په کاروکی ددوی مشوره واخله. ددغه مبارک آیته څخه مطلب یوازې د جمهوري انتخاباتو د سیستم تایید او د "اهل حل و عقد" رد دی.

دوهم: په جمهوري سیستم کې هر څوک کولای سی چې د خپلې خوښې کاندید ته رایه ورکي. خو په امارتي سیستم کې (لکه مور چې پخپل وطن کې ولیدل) اول عامه انتخابات یا ټول ټاکنه نسته، او که چیرې هم وی، د هغه ځای د حل او عقد اهل باید پوره ډاډ ولری چې د دوی کاندید حتماً به بریالی کیږي.

دریم: په جمهوري سیستم کې یو ولس مشر او د هغه مرستیال(ان) یوازې د یوې محدودې زمانې دپاره چې په قانون کې ټاکل سوی ده، حکومت کولای سی. حال دا چې په امارتي سیستم کې امیر تر څو چې ژوندی وی او د کار قدرت او خواست ولری، د قدرت د کرسی څخه نسی لیری کیدای.

څلورم: په جمهوري سیستم کې یو څوک حق لری چې ځان صرف د دوو یا بعضاً د درو دورو د پاره کاندید کی، خو په امارتي سیستم کې لکه چې پورته په گوته سوه، د امیر دوره عمری وی.

زموږ په هیواد کې هغه کسان چې ځان ته "خبرگان" وای، اکثرأ په دی عقیده دی چې که چیرې د طالبانو زعیمان د افغانستان په راتلونکي حکومت او دولت کې مشمول هم سی، نوهر کله چې دغه کسان خپل ځان په انتخاباتو کې کاندی کی، یو تن به یی هم بریالی نسی. خو زه پر دی عقیدې باندی شک لرم. ولی چې مور د خپل وطن په تاریخ کې ولیدل چې که چیرې د طالبانو د کیبل و هلو جزا، یا د کالیو او وینتانو د کود تحمیل او داسی نور کارونه نه وای، نو ددوی د امنیت راوستلو او سمدلاسه قضاوت خصیصه به ډیر دطرفداران ولری.

د امیر د لقب په اړوند غواړم چې دلته د بناغلی عبدالستار سیرت د قلم څخه یوه قصه نقل کم چې زما په عقیده پر دی موضوع باندی لږ څه نوره رڼا هم اچوی:

با تشکیل دولت اسلامی بعد از هجرت رسول الله صلی الله علیه و سلم - از مکه به مدینه منوره موضوع ریاست دولت و لقب خاص برای رئیس دولت یا انتخاب رئیس دولت اصلاً مطرح نبود. به خاطریکه شخص رسول الله صلی الله علیه وسلم حیات و حضور داشتند و کدام ریاست و زعامت دیگری و یا کدام لقب و عنوان جدید در پهلوی (رسول الله صلی الله علیه و سلم) قابل توجه بوده نمی توانست. اما به مجرد رحلت آنحضرت - صلی الله علیه و سلم - امر جانشینی و ریاست دولت اسلامی بحدی مهم و حیاتی تلقی گردید که حتی فاجعه وفات و حالت دردناک ناشی از آن و موضوع تجهیز و تدفین آن محبوب رب العالمین سبب تأخیر آن، ولو برای دو روز هم نشد، و این میرساند که فضای زعامت مسلمین و ریاست دولت اسلامی نباید خالی گذاشته شود.

ابوبکر صدیق - رضی الله عنه - بعد ز رسول اکرم - صلی الله علیه و سلم - بحیث اولین رئیس دولت اسلامی شناخته شد، رؤسای دولتها در حوالی جزیره العرب دران زمان امپراطوری های بزرگ و نظام های پادشاهی و شاهنشاهی داشتند و عناوین و القاب شان نیز به همان تناسب نمایانگر قدرت و امتیاز خاص منحصر بخود شان بود، اما ابوبکر صدیق - رضی الله عنه - و اصحاب رسول الله - صلی الله علیه و سلم - از یکسو نخواستند از دولت های غیر اسلامی اقتباس نمایند، و از جانب دیگر ریاست دولت در نظر آنها امتیاز و بزرگ نمایی نبود، بل مکلفیت و مسؤولیت پنداشته میشد. ازان رو لقب رئیس دولت به الهام آیه مبارکه (انی جاعل فی الارض خلیفه - البقر : ۳۰) که دران الله متعال (جل جلاله) هنگام اراده آفرینش انسان به ملائک فرمود: من در زمین خلیفه می آفرینم. کلمه

(خلیفه) که عنوان هر انسان شده میتواند، انتخاب گردید و چون معنی جای نشین و قائم مقام را افاده میکند و ابوبکر صدیق - رضی الله عنه - بعد از رحلت رسول الله - صلی الله علیه وسلم - در تطبیق شریعت اسلامی و در زعامت مسلمین جانشین آنحضرت - صلی الله علیه و سلم - بود عنوان رئیس اولین دولت اسلامی و لقب ابوبکر صدیق - رضی الله عنه - شناخته شد.

عمر بن الخطاب - رضی الله عنه - که بعد از ابوبکر صدیق - (خلیفه رسول الله صلی الله علیه و سلم) عهده دار این مقام گردید، و چون جانشین و خلیفه ابوبکر صدیق - رضی الله عنه - بود به عنوان (خلیفه خلیفه رسول الله) یاد میشد، ترکیب چنین عبارت مخصوصاً در مورد خلیفه سوم و چهارم و بالاتر ازان مشکل نطق و طوالت لقب را ایجاد میکرد. بناءً عمر بن الخطاب - رضی الله عنه - و کبار صحابه کرام در صدد انتخاب لقب جدید با رعایت عدم تقلید از خارج و مناسب تفکر اسلامی شدند. هنوز این مأمول برآورده نشده بود که دو نفر (عدی بن حاتم و لبید بن ربیع) از عراق بمنظور تقدیم احوال و اوضاع عراق بحضور عمر بن الخطاب وارد مدینه شده بودند و هنگامی که این دو نفر داخل مسجد مبارک نبوی شدند، عمرو بن عاص - رضی الله عنه - در مسجد نشسته بود، این دو نفر به وی گفتند از امیرالمؤمنین بما اجازه دیدار بگیر، می خواهیم با وی صحبت داشته باشیم. عمرو بن عاص - رضی الله عنه - داخل شد و گفت: السلام علیک یا امیر المؤمنین! عمر - رضی الله عنه - خطاب (امیر المؤمنین) را با تعجب شنید و عمرو بن عاص علاوه کرد: أَنْتَ أَمِيرٌ وَ نَحْنُ الْمَوْمِنُونَ - تو امیر هستی و ما مؤمنان - عبارت (امیرالمؤمنین) که بدون تکلف ازان دو عراقی شنیده شد، مناسب ترین لقب رئیس دولت اسلامی ازان روز به بعد تلقی گردید، و عمر بن الخطاب رضی الله عنه اولین امیرالمؤمنین در نظام سیاسی اسلام و در مقام ریاست دولت اسلامی معرفی گردید.^۱ الله یاور.

امارت او جمهوریت

[برای مطالب دیگر این نویسنده، اینجا کلیک کنید](#)

^۱ د دی داستان مأخذ د "خاطرات ایمانی مردان حق" کتاب دی چی په ۱۳۹۷ هجری شمسی کال کی په کلیفورنیا کی چاپ سوی دی.